

Pobožnosť na počesť piatich Kristových rán, neprávom odsunutá odpustková modlitba, II. časť

Jozef Duháček a Branislav Krasnovský

7. júna 2023 ✝ Cirkev

predchádzajúca časť:

Pobožnosť na počesť piatich Kristových rán, neprávom odsunutá odpustková modlitba, I. časť

V piatich Kristových ranách sa ukrýva mocná a nádherná katolícka symbolika

Smrť a utrpenie vstúpili do sveta (prvotným) hriechom: *9 okrem toho je stanovená smrť, vyliatie krvi, nesvornosť, meč, útlaky, hlad, skaza a pohromy. (Sir 40,9) 12 Preto ako skrze jedného človeka vstúpil do tohto sveta hriech a skrze hriechu smrť, tak aj smrť prešla na všetkých ľudí, lebo všetci zhrešili. (Rim 5,12).*

Hriech a smrť boli na kríži vyličené Kristovým utrpením a smrťou, Jeho najsvätejšími ranami, preliatím Jeho prevzácnej Krvi.

Škoda spôsobená Prvotným hriechom bola päťnásobná, a preto je hlavných Kristových rán tiež päť. V známej modlitbe sa modlíme: *„Umučenie Kristovo posilni ma, Ó, dobrý Ježiš, do svojich svätých rán, skry ma, nedaj mi odlúčiť sa od Teba.“*

Päť rán dedičného hriechu predstavuje:

- smrť pre dušu (stratou posväcujúcej milosti) a následne aj pre telo;
- zatemnenie rozumu;
- oslabenie vôle – sklon ku hriechu;
- zmyslová žiadostivosť – *apetitus concupiscibilis*;
- zmyslová vznetlivosť – *apetitus irascibilis*.

Smrť duše po prvotnom hriechu priamo súvisí so smrťou tela. Smrť nastáva, keď sa duša, životný princíp tela, od tela oddelí. Boh je nadprirodzeným životným princípom duše prostredníctvom posväcujúcej milosti. Preto prvotný hriech zasadil smrteľnú ranu milosti a zabil dušu. To zase viedlo k smrti ľudského tela, pretože nesmrteľnosť človeka v Božej zmluve s Adamom bola závislá od Adamovej vernosti zmluve. Aby Kristus obnovil náš život, prijal smrť; dovolil, aby bolo Jeho Srdce na kríži prebodnuté a aby *„z jeho otvoreného boku (Srdca), s krvou a vodou vytryskli sviatosti Cirkvi. Tak boli všetci ľudia pozvaní čerpať vodu (životodárnu milosť) z prameňov spásy.“*

Ranou pre náš intelekt je vďaka prvotnému hriechu duchovná temnota. Dve duchovné schopnosti človeka, rozum a vôľa, sú do istej miery predstavované jeho rukami. Rozum a vôľa dokážu natiahnuť „*ruku*“, aby sa zmocnili vecí. Intelekt sa niečoho zmocní, keď to pochopí. Výrazy *pochopiť* a *uchopiť* majú rovnaký základ. Keď chceme niečomu porozumieť, povieme: *„Ukáž mi to,“* a vezmeme to do ruky, aby sme to lepšie

pochopili. Vôľa sa vecí zmocňuje tak, že sa k nim túžobne upína. Rana intelektuálnej temnoty sa dá spojiť s ranou na Kristovej pravici, pretože rozum je hlavnou duchovnou schopnosťou. Kristus je LOGOS, večná Božia Múdrost' a sedí po pravici Otca.

Diego Velasquez a jeho predstava korunovácie Panny Márie na Nebesiach

zdroj: wikimedia commons

Zranením vôle je zloba, sklon ku skutočnému zlu, k vzbure, hriechu. Dá sa to spojiť s ranou na Kristovej ľavej ruke, ktorou odčínal všetko, čo je „*zlovestné, zvrátené*“ (*sinistrum* – latinsky, *sinistro* – taliansky, *sinister* – anglicky) a „*nepravé*“ v našom živote. Ľavá ruka znamená neporiadok! Rímski legionári dobre poznali nebezpečenstvo zlovestného (ľavorukého) protivníka, ktorý nečakane zaútočí z ľavej strany. Všimnite si, že dnes veriaci, ktorí prijímajú sväté prijímanie do rúk resp. rukami, prijímajú Svätú hostiu na ľavú ruku a potom si ju vložia do úst pravou rukou! Biblicky sú blahoslavení povolaní byť po Kristovej pravici.

Žiadostivosť je pozemskou stránkou ľudskej vôle a túžby, a preto sú dobre znázornené nohami a Ježišovými ranami na nohách. Ranou vznetlivej žiadostivosti je naša agresivita a sklon k hnevu. Z tejto hnisajúcej rany v ľudskej duši pramení mnoho zla! Hnev sa podľa múdrosti púštnych otcov nazýva „*opica rozumu*“, pretože hádže argumenty, aby ospravedlnil svoju agresivitu, a pretože vo svojej neusporiadanej vášni predbieha rozum. A keďže pravá noha je nohou sily a násilia, či už kopeme alebo sa odrážame pri skákaní, hriechy hnevu a agresie môžu byť spojené s ranou na Kristovej pravej nohe.

Ranou v zmyslovej žiadostivosti je zmyselnosť. Ľavá noha nie je symbolom sily, ale skôr nohou, ktorá sa vydáva na nesprávnu cestu rozkoše a hriechu. Žalmista píše: „*Svojim nohám nedovolím vykročiť na zlé cesty, chcem dodržiavať tvoje slová.*“ (Ž 119, 101)

„*Múdrost'*“ – dobro rozumu a vôle – píše svätý Tomáš, „*sa vzťahuje na pravú stranu spolu s ostatnými duchovnými dobrami, zatiaľ čo ľavá strana symbolizuje časné dobrá* (doslova potravu) podľa Knihy prísloví: „*Po jej ľavej strane je bohatstvo a sláva*“ (Prís 3,16). A tak to môžeme spojiť s

ranou na Kristovej ľavej nohe.

Nástenná malba zobrazujúca päť Kristových rán, Nemecko okolo roku 1500

zdroj: wikimedia commons

Rany prvotného hriechu Kristus vyliečil a odstránil svojimi ranami na kríži

Tak možno symbolicky spojiť rany, ktoré Vykupiteľ z lásky prijal s ranami, ktoré Adam prijal skrze dedičný hriech. A od neho sme ich prijali aj my. Latinské príslovie hovorí: *similia similibus curentur* – liečiť treba podobné podobným.

Umučenie Nášho Pána možno rozdeliť na päť častí, ktoré možno priradiť k rôznym druhom nápravy – lieku:

- A tak Kristus v agónii v záhrade odčíňuje naše vnútorné hriechy rozumu.
- Kristus bičovaný pri stĺpe ponúka odčinenie za naše hriechy tela.
- Kristus korunovaný trnám svojím ponížením ponúka odškodnenie za našu pýchu.
- Na krížovej ceste Kristus odpykáva všetky naše nevernosti, nedostatok vytrvalosti a útek pred vôľou Božou.
- Vyzlečený a pribitý na kríž svojou chudobou a poslušnosťou, Kristus odčiní všetku našu neposlušnosť a lakomstvo, ktoré sú koreňom každého hriechu.

Túto symboliku nachádzame aj v liturgii. V rímskom misáli sv. Pia V. sú v kánone tri zreteľné sady piatich krížov:

- V *Quam Oblationem* robí kňaz tri krížiky nad nekonsekrovanou obetou.
- Potom doplní jeden kríž nad hostiou a druhý nad samotným kalichom.
- Potom v *Unde et Memores* kňaz robí tri krížiky nad teraz už konsekrovanou obetou a tiež samostatne jeden nad hostiou a jeden nad kalichom.
- Pri *Per Ipsum* kňaz robí s konsekrovanou hostiou nad kalichom tri kríže.
- Potom urobí dva kríže s konsekrovanou hostiou nad korporálom medzi kalichom a okrajom oltára.

Ďalšiu – rozpojenú sériu piatich krížov možno vidieť na inom mieste. Modlitba *Haec Dona*, ktorá je tesne pred konsekráciou, začína ďalšími tromi krížmi a tie sú logicky ukončené dvoma krížmi pri konsekrácii hostie a kalicha. Týchto päť krížov nás uvádza do ponúkanej večnej obety.

Piata séria krížov sa objavuje krátko predtým, ako vystupujeme z večnej obety. V modlitbe *Pax Domini*, teda pri liturgickom udeľovaní pokoja, sú tri kríže, ktoré sú spojené s dvoma krížmi pri požehnaní pred svätým prijímaním a záverečným požehnaním. Tieto posledné dve sady piatich krížov sú koncom našej účasti na jednej a budúcej obete omše.

Päť sád piatich krížov do našej duše hlboko vtláča dôležitosť piatich Kristových rán. Týchto päť rán sa pripomína aj v najslávnejšej svätej liturgii počas Veľkonočnej vigílie, keď kňaz vkladá päť zrníek kadidla do veľkonočnej sviece. Pri vysväcovaní nového oltára sa tradične páli kadidlo v piatich krížoch, pretože oltár predstavuje Telo nášho Pána. „*Jeho rany vás uzdravili.*“ (1Pt 2,24)

Pápež Pius VII. 29. septembra 1807 ustanovil, „*že vykonaním Pobožnosti k piatim ranám Kristovým možno raz za deň získať odpustky 100 dní. Plnomocné odpustky môžu získať dvakrát do roka, na sviatok Nájdenia sv. Kríža (3. mája) a na sviatok Povýšenia sv. Kríža (14. septembra) všetci, ktorí sa budú modliť tieto modlitby aspoň desaťkrát za mesiac. Sedem rokov odpustkov získajú raz denne tí, ktorí sa modlia tieto modlitby v čase od Kvetnej nedele do Bielej soboty vrátane. Plnomocné odpustky získajú na Veľkú noc tí, ktorí sa počas spomínaného týždňa túto pobožnosť modlili denne.*“

Pápež Pavol VI. odpustkovú prax v roku 1968 zmenil a nový *Enchiridion Indulgentiarum* túto modlitbu už medzi tými, ktoré sú sprevádzané plnomocnými odpustkami, neuvádza. Na druhej strane, nový odpustkový manuál hovorí, že sú štyri všeobecné prípady, kedy zbožní kresťania získavajú čiastočné odpustky:

- *ak pri plnení svojich povinností a znášaní ťažkostí života pozdvihujú svoju myseľ pokorne dôverujúc Bohu a urobia, aspoň duševne, nejakú nábožnú invokáciu;*
- *ak vedení duchom viery dávajú súcitne seba alebo niečo so svojho majetku, do služby svojim bratom v núdzi;*
- *ak v duchu pokánia dobrovoľne sa zdržiavajú niečoho, čo je pre nich zákonné a príjemné;*
- *ak za osobitných okolností všedného života, pred inými dobrovoľne vydávajú explicitné svedectvo o svojej viere.*

Pobožnosť k piatim ranám Kristovým vyniká hĺbkou a krásou a bez ohľadu na odpustky s ňou potenciálne spojené prináša veľa duchovných dobier a zásluh, nehovoriac už o prehĺbení viery, lásky a nádeje toho, kto ju oddane a zbožne koná.

(Dokončenie v nasledujúcej časti)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/poboznost-na-pocest-piatich-kristovych-ran-nepravom-odsunuta-odpustkova-modlitba-ii-cast/>